

Рэальнасць і магчымасці...

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «МС».

Дзейнасць гэтых арганізацый рэгулюецца асобнымі нормамі Грамадзянскага кодэкса Рэспублікі Беларусь (арт. 44, 116), Закона Рэспублікі Беларусь «Аб спажывецкай кааперацыі (спажывецкіх таварыствах, іх саюзях)», Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 16 студзеня 2009 г. № 1 «Аб дзяржаўнай рэгістрацыі і ліквідацыі (спыненні дзейнасці) суб'ектаў гаспадарання» і іншых нарматыўных прававых актаў.

Важным этапам у развіцці першасных формаў вертыкальнай кааперацыі ў сельскай гаспадарцы і сельскай мясцовасці стала ў свой час рэалізацыя мерапрыемстваў «Праграмы развіцця і падтрымкі асабістых падсобных гаспадарак грамадзян на 2006–2010 гады» (зацверджанай пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 30 мая 2006 года № 681).

Заснавальнікі сельскагаспадарчага кааператыва «Наш мёд».

Разам з тым узровень абслугоўвання насельніцтва і малых формаў

гаспадарання на вёсцы застаецца недастатковым.

Падчас рэалізацыі праграмы пры ўдзеле мясцовага фонду «Цэнтр падтрымкі сельскага развіцця і прадпрымальніцтва Столінскага раёна» (далей — мясцовы фонд) і метадычным суправаджэнні ДП «Інстытут сістэмных даследаванняў у АПК НАН Беларусі» ў сакавіку 2010 года шэсць грамадзян, занятыя вытворчасцю агародніны ў вёсцы Велямічы (Столінскі раён), стварылі спажывецкі сельскагаспадарчы забеспячэнска-збытавы кааператыв «Вескоп». Да канца 2010 года колькасць склад членаў «Вескопа» павялічыўся да 12 чалавек. У 2012 годзе ўдзельнікам кааператыва стала яшчэ і ўнітарнае прадпрыемства мясцовага фонду «Сельская Століншчына». Зараз у склад кааператыва ўваходзіць 31 удзельнік.

У апошнія два гады ў кааператыве дамінавалі збытавыя аперацыі, а забеспячэнскія займалі нязначную долю ў структуры яго абаротаў. Акрамя таго, для паляпшэння збыту агародніннай прадукцыі членаў кааператыва і насельніцтва ў вёсцы Велямічы быў створаны і працуе рынак для аптова-рознічнага продажу сельгаспрадукцыі насельніцтва. Ставіцца задача павелічэння ў найбліжэйшы час членскага складу кааператыва да 50 удзельнікаў, вызначэння крыніц рэсурсаў для будаўніцтва сховішча для агародніны на 2500 тон і развіцця гандлёвых сувязяў з буйнымі сеткамі («Алмі», «Еўрагандаль» і іншымі).

У Слаўгарадскім раёне з 2013 года функцыянуе спажывецкі сельскагаспадарчы кааператыв «Гіжэнскі аграрый». Цяпер членамі кааператыва з'яўляюцца 18 чалавек, з іх 15 сыравараў. «Гіжэнскі аграрый» пры падтрымцы малых грантаў ПРААН у рамках заяўленай кааператывам ініцыятывы «Падтрымка хатняга сыраварства як альтэрнатыўнай формы занятасці мясцовага насельніцтва на асабліва ахоўных прыродных тэрыторыях паблізу ад іх» завяршае стварэнне двух кааператывных участкаў для адраджэння традыцый дамашняга сыраварства. Адзін з іх размешчана ў вёсцы Лясной, а другі — у аграсядзібе «Сырная» (вёска Гіжэнка). У вёсцы Лясной сыраварам бязвыплатна перадалі будынак крамы мясцовага райспажывецтва, які не выкарыстоўваецца. На адной з пляцовак сыр будзе вырабляцца на вачах у турыстаў, а ў спецыяльнай зоне кааператыв будзе праводзіць майстар-класы па вырабе сыроў.

Сярод пчалярскіх кааператываў найбольш паспяховым з'яўляецца «Наш мёд» — ён аб'ядноўвае інтарэсы 27 пчаляроў Гродзенскай вобласці, якія ўтрымліваюць каля 2500 пчоласем'яў.

Кааператыву забяспечвае патрэбы ўдзельнікаў у цукры, тары і іншых таварах. Адкрыты два гандлёвыя аб'екты па продажы прадукцыі пчалярства яго ўдзельнікаў у Гродне і Ваўкавыску. Штогод кааператыв праз сваю рознічную сетку рэалізуе ад 3 да 7 тон мёду, арганізуе семінары і навучальныя паездкі за мяжу па вывучэнні перадавога вопыту ў пчалярстве.

А ПАДАТКІ МЕНШЫЯ

Такім чынам, асноўныя асаблівасці арганізацыі і функцыянавання сельскагаспадарчых спажывецкіх кааператываў заключаюцца ў наступным: кааператывы з'яўляюцца добраахвотнымі аб'яднаннямі самастойных сельгасвытворцаў, але не кааператывамі па вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі; членамі кааператываў могуць быць фізічныя і юрыдычныя асобы, у тым ліку органы дзяржаўнага кіравання (мясцовыя выканкамы і інш.) і арганізацыі; асноўнай мэтай дзейнасці кааператываў з'яўляецца павелічэнне асабістых даходаў іх удзельнікаў шляхам ажыццяўлення кааператывам забеспячэнскіх, збытавых і іншых гаспадарчых аперацый; для дасягнення сваіх статутных мэт кааператывы могуць ажыццяўляць прадпрымальніцкую дзейнасць шляхам продажу тавараў, выканання работ і аказання паслуг асобам, якія не знаходзяцца ў членстве; кааператывы могуць ствараць свае ўнітарныя прадпрыемствы, удзельнічаць у гаспадарчых таварыствах і з'яўляцца членамі іншых кааператываў (і іншае).

Развіццю сельскагаспадарчых спажывецкіх кааператываў і павелічэнню даходаў іх удзельнікаў спрыяе таксама падатковае заканадаўства. Так, узносы членаў некамерцыйных арганізацый не з'яўляюцца аб'ектамі падаткаабкладання. Тавары (работы, паслугі), якія перадаюцца членам кааператыва і набыты (выкананы, аказаны) за кошт членскіх узносаў, не з'яўляюцца

аб'ектамі падаткаабкладання па падатку на дабаўленую вартасць. Акрамя таго, згодна з заканадаўствам аб абавязковым сацыяльным страхаванні спажывецкіх кааператываў (акрамя спажывецкіх таварыстваў Белкаапсаюза) выплачваюць абавязковыя страхавыя ўзносы ў памеры толькі 12 % ад фонду аплаты працы (іншыя працадаўцы — 35 %, сельскагаспадарчыя арганізацыі — 29 %).

Такім чынам, зараз ёсць магчымасці для развіцця на сяле розных відаў сельскагаспадарчых спажывецкіх кааператываў, якія могуць стаць трывалай апорай для павышэння эфектыўнасці абслугоўвання сельскага насельніцтва. Развіццё такіх кааператываў прадугледжана падпраграмай 10 «Развіццё і падтрымка малых формаў гаспадарання» Дзяржаўнай праграмы развіцця аграрнага бізнесу на 2016–2020 гады, зацверджанай пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 11 сакавіка 2016 года.

Разам з тым асноўнай перашкодай у стварэнні і дзейнасці такіх арганізацый з'яўляецца псіхалагічны бар'ер, а хутчэй недахоп ведаў у насельніцтва ў галіне сельскагаспадарчай кааперацыі.

Для пераадолення гэтай праблемы рашэннем Савета па ўзаемадзейні органу мясцовага самакіравання Інстытуту сістэмных даследаванняў у АПК НАН Беларусі прапанавана распрацаваць і да канца 2018 года апублікаваць Метадычны рэкамендацыі па стварэнні і дзейнасці сельскагаспадарчых спажывецкіх кааператываў з улікам дзейнага заканадаўства і практыкі работы такіх арганізацый у Рэспубліцы Беларусь.

Зараз перад заканадаўцамі краіны стаіць пытанне пра неабходнасць падрыхтоўкі і прыняцця спецыяльнага айчыннага заканадаўства ў галіне прававога забеспячэння дзейнасці сельскагаспадарчых кааператываў. Акрамя спажывецкіх, у Беларусі існуюць каля 40 сельскагаспадарчых вытворчых кааператываў, з якіх 31 кааператыв функцыянуе на базе (ці ў статусе) былых калгасаў (арцеляў), створаных у перыяд калектывізацыі. Для гэтага Мінсельгасхарчу сумесна з Нацыянальнай акадэміяй навук прапанавана вывучыць практыку прымянення заканадаўства аб сельскагаспадарчых кааператывах у краінах блізкага і далёкага замежжа і ўнесці адпаведныя прапановы пра неабходнасць прызнання спецыяльнага прававога статусу сельскагаспадарчых кааператываў.

Аляксандр КАЗАКЕВІЧ, загадчык сектара ўпраўлення рэгіянальнай палітыкі і мясцовага самакіравання Сакратарыята Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі.

ТОЛЬКІ ПРАЦУЙ!

УМОВЫ — ТУТ І ЦЯПЕР

НАВІНА пра тое, што беларусы, якія афіцыйна не працуюць і не займаюцца легальным бізнесам, будуць поўнаасцю аплачваць камунальныя паслугі, актыўна абмяркоўваецца ў краіне. І, бадай, у першую чаргу тымі, хто, мякка кажучы, па-за афіцыйным рынкам працы. На Віцебшчыне, дарэчы, апошняю знайшчы не праблема. Было б жаданне. І гэта пацвярджае статыстыка. Паводле інфармацыі на пачатак года, на ўліку ў службе занятасці было зарэгістравана каля 3,5 тысячы беспрацоўных, а колькасць вакансій перавышала 4,6 тысячы (прыкладна ў два разы больш, чым год таму).

«Некалькі прыпынкаў? Далёка!»

Іншая справа, што канкрэтныя грамадзяне не хочуць сумленна зарабляць сабе на жыццё. І, калі ім прапаноўваюць працу, даводзяць сітуацыю да абсурду.

Губернатар Мікалай ШАРСНЁЎ прывёў цікавы прыклад. У Віцебску былыя работнікі буйнога прадпрыемства лёгкай прамысловасці «КІМ» адмовіліся ад новага мес-

ца працы. У ліку іншага і таму, што да яго трэба было трохі праехаць на грамадскім транспарце.

«Раней было зручней: некалькі хвілін пешшу з дома!» — такую прэтэнзію агучылі незадаволеныя грамадзяне афіцыйным асобам, якія стараліся ім дапамагчы.

Прадпрыемства прызналі банкрутам. Дык што рабіць? Чакаць цуду «рэінкарнацыі»? Наогул, тыя, хто займаецца працаўладкаваннем, часта чуюць адмовы накітал: «Не жадаю!», «Не для мяне!», «Перавучвацца не збіраюся», «Хачу як раней!».

Але і з такімі «патрабавальнымі кадрамі» старшыня Віцебскага аблвыканкама папрасіў настойліва гутарыць, пераконваць. Тым больш што ў абласным цэнтры знайсці сабе працу прасцей.

У цэлым па вобласці сярэднестатыстычны беспрацоўны — гэта мужчына, якому прыкладна 44,5 года. У яго прафесійна-тэхнічная адукацыя, і яго звольнілі па пагадненні бакоў.

Новыя працоўныя месцы

Тэма працаўладкавання абмяркоўвалася нядаўна на сумесным пасяджэнні прэзідыу-

ма Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў і аблвыканкама.

Аляксандр ХРЫСТАФОРАЎ, старшыня камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Віцебскага аблвыканкама, канстатаваў, што наймальнікі летась, у параўнанні з пазамінулым годам, больш актыўна шукалі кадры. Павялічылася колькасць наваствораных працоўных месцаў — летась іх занялі каля 6,5 тысячы чалавек. Дарэчы, на Віцебшчыне адпаведнае ўрадавае заданне выканалі на 112 %.

Каб жыхары вобласці былі запатрабаванымі на рынку працы, арганізавалі навучанне больш як 1,4 тысячы грамадзян. У аплатных грамадскіх работах бралі ўдзел каля 6,9 тысячы чалавек. Для каля 4,5 тысячы прадстаўнікоў навучэнскай моладзі забяспечылі так званую часовую занятасць...

Сёння — маленькія, заўтра...

Летась прыкладна 230 беспрацоўным аказалі садзейнічанне ў арганізацыі прадпрымальніцкай і рамесніцкай дзейнасці. Кіраўнікі абласной вертыкалі чакаюць актывізацыі бізнес-ініцыятывы, а дзеля гэта-

га неабходна падтрымка з боку мясцовай улады — і не для справаздачы.

Міністр працы і сацыяльнай абароны Ірына КАСЦЕВІЧ падкрэсліла, што пачаткоўцам у бізнесе трэба падставіць не плячо, а два плячы.

— Будучыня за новымі тэхналогіямі, за малым бізнесам, — сказала яна.

Член урада заклікала старшыню райвыканкамаў максімальна дапамагчы малым прадпрыемствам, якія пачалі дзейнасць у апошнія некалькі гадоў. А для тых, хто толькі распачынае сваю справу, трэба зрабіць усё магчымае, каб яны хутчэй сталі вырабляць прадукцыю, аказваць паслугі. Стаўка на падтрымку малага бізнесу — гарантыя таго, што ў рэгіёнах будучы стварацца дадатковыя працоўныя месцы, з'явіцца больш плацельшчыкаў падаткаў. Бо вопыт паказвае, што нярэдка там, дзе ўпачатку працуюць пара-тройка чалавек, з часам іх колькасць павялічваецца ў разы. Плюс малага прадпрымальніцтва ў тым, што моладзь, як самая актыўная частка грамадства, зможа рэалізаваць там сваю дзелавую ініцыятыву. І эфект, калі ствараць прывабныя ўмовы, будзе вялікі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.